

Kommunal- og distriktsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Dato
15.04.2026

Høring - NOU 2026: 1 - En bærekraftig kommunesektor

Mental Helse er Norges største bruker- og medlemsorganisasjon innen psykisk helse. Med over 11.000 medlemmer fordelt over hele landet bidrar vi til å skape gode møteplasser og drifter relevante tjenester og prosjekter som bidrar til bedre psykisk helse. Vi drifter landets største døgnåpne hjelpetelefon (116 123) og chat som mottar 300 000 henvendelser i året. Våre 300 brukerrepresentanter bidrar til høy brukermedvirkning i helsetjenestene. Våre lokallag drifter over 100 møteplasser over hele landet. Mental Helse er også ansvarlig for Norges største folkehelsekampanje om psykisk helse – Verdensdagen for psykisk helse.

Forebygging og kommunenes rolle

Mental Helse er opptatt av kommunenes rolle i forebygging av psykiske helseutfordringer. Kommisjonen selv sier at «Det er et grunnleggende premiss at kommunene kan prioritere behovene til de gruppene i samfunnet som trenger det mest, slik at de mest sårbare gruppene i samfunnet ivaretas.» Det er vi helt enige i. Derfor er det avgjørende at eventuelle endringer ikke får konsekvenser for eksisterende lavterskeltilbud. Vi opplever brutale kutt i kommunale tilbud for psykisk helse og rus. Ofte rammes aktivitetssentre, væresteder og lignende tilbud som fremmer sosial tilknytning, meningsfulle hverdager og aktivitet – helt sentrale elementer i recovery og tilfriskning. Slike tiltak forebygger isolasjon og forverring, og sparer samfunnet for dyrere behandling senere. Kuttene er kortsiktige og kostbare på sikt. Derfor må lavterskeltilbud bli lovpålagt for kommunene. Dette har regjeringspartiet (AP) programfestet at de skal vurdere, og Mental Helse forventer at det følges opp.

Når man skal vurdere effektivitet og prioritering av ressurser, så må vi tenke nytt rundt forebygging. Flere studier viser at man kan spare samfunnet for store kostnader ved å investere i forebygging. Vi har kunnskapen om helseeffekten av forebygging, og vi vet at det er økonomisk lønnsomt å investere i helsefremmende og sykdomsforebyggende tiltak. 75 prosent av de som får psykiske helseutfordringer utvikler det allerede før de er 25 år, 50 prosent før fylte 18 år. Vi må tenke langsiktig fremfor kortsiktig, og kommunenes rolle i forebyggingsarbeidet er helt avgjørende for at vi skal få det til.

Forebygging handler også om hvordan man bygger laget rundt barn og unge, og spesielt sårbare barn som risikerer å falle fra i skoleløpet. Derfor er Mental Helse bekymret for forslaget om å fjerne lærernormen. Lærernormen har ført til at hver lærer opplever at de har mer tid til hver enkelt elev ([NIFU](#)), som er helt avgjørende for tilpasset opplæring og god forebygging. Lærerne spiller en viktig rolle for å bygge god psykisk helse blant barn, så derfor må man heller se på hvordan man kan styrke laget rundt barn og unge, fremfor å svekke dagens tilbud.

Side 1 av 2

Kompetansekrav i helse- og omsorgstjenestene

Mental Helse er enige med mindretallet i kommisjonen om at: «Forslaget om å fjerne kompetansekravene er gitt uten samtidig drøfting av andre kompenserende tiltak som tverrsektorielt samarbeid, andre organisatoriske løsninger, faglige retningslinjer, veiledere og tilsyn. Det innebærer at forslaget ikke er tilstrekkelig vurdert opp mot forventningene om at befolkningen skal ha tilfredsstillende og likeverdige tjenester uavhengig av hvor de bor.»

Kompetanse er avgjørende for kvalitet og forsvarlige tjenester, og ikke minst for å utvikle tjenestene. Derfor er Mental Helse sterkt kritiske til kommisjonens forslag om å fjerne kompetansekravene i helse- og omsorgstjenestene. Det vil hverken løse bemanningskrisen eller gi folk et bedre helsetilbud. Kompetansekravene har vært brukt i rekrutteringssammenheng, og kommisjonen viser også til at det spesielt for psykologer har vært vellykket med en lovfesting. Før man innførte kravet om psykologkompetanse manglet 60 prosent av kommunene denne kompetansen. Det tallet er nå ifølge kommisjonen på 84 prosent. Ifølge Helsepersonellkommisjonen har innføringen av kompetansekravet også bidratt til økningen i antall psykologer i kommunene. Det er uforståelig at kommisjonen ønsker å reversere en vellykket lovendring.

Forslaget kan også bidra til å svekke etablering og videreføring av Rask psykisk helsehjelp (RPH), en nasjonal satsing med betydelig investering i kompetanse og metodeutvikling. En studie fra Folkehelseinstituttet (<https://www.fhi.no/nyheter/2025/satsning-pa-rask-psykisk-helsehjelp-kan-vare-lonnsomt/>) viser at å investere i Rask psykisk helsehjelp kan gi samfunnsøkonomiske gevinster. RPH har vist god effekt på helse og livskvalitet gjennom en rekke studier. I Norge er RPH nå etablert i rundt 95 kommuner og bydeler, men det er stor variasjon i hvordan kommunene tilbyr behandlingen. En større grad av sentral styring og finansiering ville kunne sikret kvaliteten på tjenesten bedre.

Med vennlig hilsen

Ole-Marius Minde Johnsen

Landsleder

Linda Berg-Heggelund

Generalsekretær